

Fülöpné Erdő Mária

Megújul a nevelőszülők képzése

Tananyagfejlesztés az Apor Vilmos

Katolikus Főiskolán

A „Szociális képzések rendszerének modernizációja” program háttérében fontos kormányzati szándékok állnak. Ezek egyike az Új Széchenyi Terv, melynek középpontjában a foglalkoztatás dinamikus bővítése áll. A program meghatározza azokat a kitörési pontokat, amelyekről a gazdaság egészének dinamizálása várható. Ezek többek között az otthonteremtés, a tudomány – innováció – növekedése és a foglalkoztatás.

A projekt célja

A konstrukció célja a jelenlegi szociális, gyermekvédelmi képzési-továbbképzési rendszer megújítása, új képzések, továbbképzések fejlesztése, valamint egy szociális, gyermekvédelmi vezetőképző program kidolgozása, a szociális szakemberek képzésének, továbbképzésének biztosítása. Annak érdekében, hogy a rászorulókat jól felkészített szakemberek segítsék, valamint hosszú távon fenntartható szolgáltató hálózat fogadja, a szociális szemlélet, a szakmai felkészítés, valamint az ellátórendszer modernizációjára van szükség. E modernizált hálózat alkalmas lesz majd arra, hogy az ország hátrányos helyzetű térségeiben a munkanélküliségi mutatók javulását előmozdítsa, a munkaerő-piaci integrációt elősegítse.

A konstrukció kiemelt célja, a gyermeki jogokra figyelemmel, a családjukban nem nevelkedhető gyermekek egységes képzettségi szintű, professzionális befogadó szülőknél történő elhelyezési lehetőségének bővítése, a befogadó szülői ellátás szakmai színvonalának növelése képzések, továbbképzések útján.

Az azonos alapelvek alapján felkészített és a folyamatos szakmai együttműködésre kondicio-

nált szakemberhálózat továbbképzése jelenti az első lépést afelé, hogy a szociális és a szociális szakmához kapcsolódó területen dolgozók munkája összehangolódjon, rugalmassá váljon.

A program közvetlenül kapcsolódik a Társadalmi Megújulás Operatív Programban leírtakhoz. *A szociális ellátórendszer fejlesztése, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása* című fejezet egyik alpontja kimondja, hogy:

„A modernizációs folyamatok elterjesztése érdekében támogatni fogjuk új képzési anyagok kidolgozását, a szakemberek hatékonyabb munkavégzését, szakmai kompetenciáinak növelését szolgáló képzéseket, továbbképzéseket, és egyéb – egyéni és csoportos – tanulási formák (például szervezetfejlesztés, szupervízió) biztosítását, valamint tervezési, fejlesztési és módszertani hálózatok kialakítását, ágazatközi és szektorközi együttműködések erősítését.”

A projekt biztosítja az ellátásban dolgozó nevelőszülőket, helyettes szülőket, befogadó szülőket segítő szakemberek és hivatásos vagy gyermekvédelmi gyámok tudásának megújítását, és az új érdeklődők szakmai képzését.

A befogadó szülői ellátás szereplői (befogadó szülő, vér szerinti szülő, helyettes szülői tanácsadó, nevelőszülői tanácsadó, gyermekvédelmi gyám) képzéseinek, továbbképzéseinek megújítása, kialakítása magában foglalja:

- a helyettes szülői képzés megújítását, figyelemmel a gyakorlati tapasztalatokra is
- a nevelőszülők új, az OKJ-rendszerbe illeszthető szakképzésének kifejlesztését, tekintetbe véve a gyakorlati tapasztalatokat is
- gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermek vér szerinti családjának a gyermek visszafogadásában való segítségét célzó felkészítő program kidolgozását
- a befogadó szülők munkáját segítő és szakmailag

kontrolláló szakemberek (helyettes szülői tanácsadók, nevelőszülői tanácsadók) felkészítését és rendszeres továbbképzésének fejlesztését

- az oktatási és képzési anyagok átadását a potenciális helyettes szülőknél, a potenciális befogadó szülőknél és a vér szerinti szülőknél
- a gyermekvédelmi hivatásos gyámságra történő felkészítő képzés és továbbképzés fejlesztését
- oktatási és a képzési anyagok átadását az érintett szakemberek számára.

Az EU-előírásoknak és elvárásoknak megfelelően az egyes képzési szinteken az előzetes tudást beszámítják. A tananyag naprakészen illeszkedik a jelenlegi jogi és szakmai előírásokhoz, és rugalmasan lehet az esetleges változásokhoz aktualizálni.

Tananyagfejlesztés az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán

A programhoz kapcsolódó tananyagfejlesztő munkát az Apor Vilmos Katolikus Főiskola szakmai munkacsoportja végzi. A feladat komplex megközelítést kíván, ezért a szakma mindennapi gyakorlatában dolgozó kiváló szakemberek is bevonásra kerültek a tananyagok fejlesztésébe, mint külső munkatársak. Ilyen módon a tananyagok kidolgozása során egyszerre biztosított az elméleti ismeretek és az ehhez társuló gyakorlati napi szintű, életközeli ismerete. Fontos elemét képezik a tananyagfejlesztésnek az oktatás-módszertani, didaktikai, valamint nevelésméleti szempontok is. Ezek megfogalmazódnak az oktatói segédanyagokban, megjelennek a hallgatói anyagok tartalmában és szerkezetében, csakúgy, mint a témák egymásra épülésében. Mindez nagyban segíti az ismeretek hatékony átadását, előmozdítja a képzések eredményességét, és növeli az elsajátítás mélységét.

Az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán összesen 11 képzés (oktatói és hallgatói szintű) anyaga kerül fejlesztésre 21 kötetben az alábbi témákban:

Képzők képzése (Nevelőszülőket felkészítő szakemberek képzése)
Befogadószülő-képzés/továbbképzés
Nevelőszülő-képzés/továbbképzés
Helyetteszülő-képzés

Befogadó szülőket segítő szakemberképzés/továbbképzés

Gyermekvédelmi gyám-képzés/továbbképzés

Vér szerinti szülők kompetenciafejlesztése.

A tananyagokon, amelyek értékorientált szemléletet közvetítenek, magasan kvalifikált szerzői munkacsoportokban közel 60 főiskolai oktató és külső munkatárs dolgozik. Az első tananyagok megjelenése 2013 nyarán várható, majd a további kötetek 2014. januárig folyamatosan kerülnek kiadásra.

Képzési programok

Az új képzési programok fejlesztését szintén az Apor Vilmos Főiskola munkatársai végzik. A „Képzők képzésének” lebonyolításában oktatóként elsősorban a program kidolgozását végző munkacsoport tagjai vesznek részt, akik munkáját a területen dolgozó elismert szakemberek is segítik. A képzők képzésére jelentkezők körét és kiválasztását az NCSSZI végzi, az AVKF szakmai tanácsadása mellett.

A programot az Apor Vilmos Katolikus Főiskola szakmai teamje dolgozza ki. Oktatói és hallgatói segédanyagok készülnek, amelyeket szakértők lektorálnak. A projekt során kidolgozott tananyagok felhasználásával a képzések országos szinten történnek, lebonyolításukhoz a programokat és azok módszertani elemeit jól ismerő oktatók szükségesek. A „Képzők képzése” program keretében specifikus szakmai felkészítés történik az egyébként már gyakorlattal rendelkező oktatók számára. A kurzus csoportvezetésre alkalmas, gyermekvédelmi és oktatói tapasztalatokkal rendelkező szakirányú (gyermekvédelmi, szociális, pedagógiai, pszichológia terület) felsőfokú végzettséggel rendelkező szakemberek bevonásával történik.

A képzések óraszámja

A jelenleg 300 órás hivatásos nevelőszülő-képzés időtartama 500 órára emelkedik, mivel a felkészítés kibővül a különleges és speciális ellátási szükségletű gyermekekre vonatkozó ismeretekkel, akik ezentúl befogadó szülői családokban kaphatnak elhelyezést. A változással tágabb lehetőség nyílik a testvérek egy családba kerülésére is.

Az új jelentkezők az 500 órás képzésben vehetnek részt az új OKJ-rendszerben előírtaknak megfelelően, és az ahhoz tartozó szakmai és vizsgakövetelményekkel összhangban. Az újonnan jelentkező nevelőszülők a teljes 500 órás képzést végzik el, míg a hagyományos nevelőszülők közül jelentkezők 400 órás képzésen vesznek részt, esetükben az előzetes tudás, tapasztalat miatt a 400 óra elegendő a színvonalas felkészüléshez. Számukra a döntéselőkészítő modul elvégzése nem szükséges, hiszen ilyen képzésben a korábbiakban már részesültek. A 2010-es adatok szerint 5072 hagyományos nevelőszülő működik az országban, a képzésre az előzetes felmérések alapján hozzávetőlegesen egyharmaduk jelentkezik majd.

A hivatásos nevelőszülők közül jelentkezők esetében előzetes tanulmányaik és gyakorlatuk is beszámításra kerülhetnek. Számukra a képzés 200 óra időtartamú, a különleges és a speciális ellátási szükségletű gyermekek nevelésére, gondozására felkészítő modulokat kell elvégezniük. A hivatásos nevelőszülők létszáma 341 fő volt 2010-ben. Várhatóan a teljes hivatásos nevelőszülői létszám 55-60%-a kapcsolódik be a 200 órás képzésbe.

A modulrendszerű program bemutatása

Alapmodul

Az alapmodul előadásokból, tematikus beszélgetésekből, helyzetgyakorlatokból, tréningből és önálló munkából áll. A képzés ideje 100 óra. Célja, hogy a hallgató megismerje a nevelőszülői tevékenység speciális feladatait, hogy helyes döntést tudjon hozni a nevelőszülői tevékenység választását illetően. A modul tartalmában a családról való ismeretek, a családban nevelkedés és a vér szerinti családból történő kiemelés általános jellemzői, az egyéni élethelyzet megítéléséhez szükséges tudástartalmak szerepelnek. Feladata az ismeretek közvetítése és a társas kompetenciák (az empátia, a felelősségtudat, a döntésképeség, a fejlődőképesség, a konszenzuskészség, a kommunikációs rugalmasság, a konfliktusmegoldó készség, problémamegoldás, az önismeret) fejlődésének segítése.

Nevelőszülők képzése modul

A nevelőszülők képzése modul előadásokból, vitából, esetelemzésből, önálló munkából és beszámoló készítéséből áll. A képzés ideje 200 óra. Célja a nevelőszülők felkészítése a gyermek családba fogadására. A modul tartalmaz családpszichológiai, családszociológiai, családpedagógiai alapismereteket, valamint tárgyalja a fejlődéslélektan területeit, a nevelés érzelmi és kapcsolati alapjait, az erkölcsi szocializáció alapjait, egészségtani ismereteket, jogi alapismereteket, továbbá pénzügyi és gazdálkodási alapismereteket is közvetít.

A speciális nevelési szükségletű gyermekek nevelése modul

A speciális nevelési szükségletű gyermekek nevelése modul előadásokat, esetelemzést, vitát és önálló munkát tartalmaz. A képzés ideje 100 óra. Célja, hogy felkészítsen a speciális nevelési igényű gyermek családba fogadására. A modul tartalmában megjelennek a súlyos pszichés zavarokat mutató gyermekek jellemzői, a zavarok okaiként feltételezhető pszicho-szociális ártalmak elemzései, valamint az ezekből eredő kötődési sajátosságok. Kifejtésre kerülnek az érzelmi és viselkedési zavarokat mutató gyermekek problémáinak megoldásával kapcsolatos ismeretek.

Felkészítés a különleges nevelési szükségletű gyermekek nevelésére modul

A felkészítés a különleges nevelési szükségletű gyermekek nevelésére modul előadásokat, tematikus csoportos beszélgetést, esetelemzést és önálló munkát foglal magába. A képzés ideje 100 óra. Célja a 0-3 éves és/vagy a fogyatékkal élő gyermekek nevelőszüleinek felkészítése. A modul tartalmában megjelennek a 0-3 éves korosztály fejlődésével, érzelmi és kapcsolati sajátosságaival, nevelésével-gondozásával kapcsolatos ismeretek, a különleges nevelési igényű gyermekek egészségkárosodásával kapcsolatos ismeretek, valamint a különleges szükségletű gyermekek ellátásában részt vállaló intézmények bemutatása, a gyermekeknek járó támogatások rendszere, ill. a különböző fejlesztési lehetőségek.

A projekt megvalósításában részt vevő szakemberek bíznak abban, hogy a szociális képzések rendszerének átalakítása és modernizációja elősegíti majd, hogy azok a gyermekek és fiatalok, akik valamilyen okból nem nevelkedhetnek vér szerinti családjukban, olyan jól felkészült, profesz-szionálisan képzett befogadó családok és szakmai hálózat segítségével vehessék igénybe, amely képes minimálisra csökkenteni a vér szerinti családtól külön nevelkedő fiatalok hátrányait.

Felhasznált irodalom

Megvalósíthatósági Tanulmány a TÁMOP 5.4.10-12/1 számú projekthez

http://ujszechenyiterv.gov.hu/strategia_leiras 2013.04.28.

<http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma/szocialis-csaladi-es-ifjusagugyert-felelos-allamtitkarsag/hirek/megujul-a-neveloszulok-kepze> 2013.04.28.

http://www.tegyesz.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=44&Itemid=45 2013.04.28.

<http://kdnf.hu/news/12-milliard-forintos-program-segiti-hogy-neveloszulokhoz-kerulhessenek-gyermekek> 2013.05.01.

Várady Eszter